

THE ALTER REBBE'S SHULCHON ORUCH (PART 1)

A revolutionary approach of the Alter Rebbe to the question:

What is "Shabbos Hagadol"?

By: Rabbi Levi Y. Garelik

Also:

1. Why is Shabbos Hagadol called "Hagadol"?
2. Do the 6 answers quoted in Wikipedia answer the question?
3. Does Aish.com answer the question?
4. And..... what does the Alter Rebbe say about this?
5. Why do we say the Hagadah on Shabbos Hagadol?

and

6. Who said about the Alter Rebbe that he is like the Rif and the Rambam?
7. Who said about the Alter Rebbe that he is the "Godol Beacharonim" (the greatest of the Achronim)?

Based on Likutei Sichos Vol. 37 pages 7-13 and others

המקורות:

לקוטי שיחות חלק לז עמודים 7-13.

1. Wikipedia

Shabbat HaGadol

Shabbat HaGadol ("Great Shabbat" שבת הגדול) is the Shabbat immediately before Passover. There is a special Haftarah reading on this Shabbat of the book of Malachi. Traditionally a lengthy and expansive sermon is given to the general community in the afternoon.

Various reasons are given for the name of this Shabbat:

1) The [Midrash Rabbah](#) states: "When they (the Jewish people) set aside their paschal lamb on that Shabbat, the first-born gentiles gathered near the Israelites and asked them why they were doing this. The following was their response: "This is a Pesach offering to God who will kill the firstborn Egyptians." They (the firstborn) went to their fathers and to Pharaoh to request that they grant permission to send the Jewish people free – but they refused. The first-born then waged a war against them and many of them (the Egyptians) were killed. This is the meaning of the verse ([Psalms 136:10](#)): "Who struck Egypt through its first born; for His kindness is eternal".

- 2) The [Tur](#) states: The lamb was the Egyptian deity. Many Jews, after 210 years of immersion within Egyptian civilization, had also adopted this animal as their god. When God commanded that a lamb be set aside and tied to the bed for four days in anticipation of sacrifice, the Jewish people abandoned their idolatrous practice and courageously fulfilled this mitzvah in the eyes of the Egyptian people, thereby demonstrating their complete trust and faith in God. Nothing could have been more abominable to the Egyptians, for their god was to be slaughtered. Nevertheless, miraculously the Egyptians were unable to utter a word or lift a hand. They watched helplessly as their god was being prepared for slaughter. This miracle was a great miracle (*nes gadol*) and gives this Shabbat its name.
- 3) The [Pri Chodosh](#) writes: On this day the Jewish people were commanded to fulfill their first mitzvah – to set aside the lamb as a sacrifice. (Note: The mitzvah of *Rosh Chodesh* was not one they practically fulfilled at that time on that month.) This significant achievement is therefore called *Gadol*. Additionally, by fulfilling this first mitzvah they became like a child maturing into adulthood – they celebrated their Bar/Bat Mitzvah. In this light, the name *Shabbat HaGadol* would translate: The Shabbat the Jews became *gadol*/mature adults.
- 4) The [Chasam Sofer](#) writes: On this day the Jewish people fully 'returned' (*Teshuvah*) to their commitment and faith in God (as explained in reason #1). God is called *gadol*. Therefore, the Jewish People who embraced and subjugated themselves to God earned the title *gadol* as well.
- 5) The [Shibolei Haleket](#) writes: The customary lengthy *Shabbat HaGadol* speech makes the Shabbat feel long, drawn out, and '*gadol*'. (A similar reason is given for Yom Kippur being called *Tzoma Rabba* / The Big Fast – it feels long!).
- 6) Rabbi [David ben Joseph Abudarham](#) writes: In the Haftorah of the Shabbat prior to Pesach we read the possuk [Malachi 3:23]: "*Henei Anochi Shole'ach Lochem Es Eliyahu Hanavi Lifnei Bo Yom HaGadol V'hanorah*," or "Behold, I send you Elijah the prophet before the coming of the great and awesome day of the Lord." This reason places *Shabbat HaGadol* in the same category as *Shabbat Chazon*, *Shabbat Nachamu*, and *Shabbat Shuva* for their name is derived from the Haftorah.

Chabad.org .2

The Shabbat before Pesach is called "*Shabbat Hagadol*" (the "Great Shabbat") for a number of reasons:

- 1) The primary event commemorated on this Shabbat is a great miracle which occurred on this day, several days before the Exodus. The Jewish people were commanded by Moses to take a lamb and tie it to their bedposts on Shabbat, the 10th day of Nissan, five days before they were to leave Egypt. When the Egyptians inquired by the Jews why they were buying lambs en masse, they were told that these lambs were intended for the Paschal Offering, which would be sacrificed in preparation of the Plague of the Firstborn. For some reason, this information rattled the Egyptian firstborn, who immediately insisted that Pharaoh grant the Jews the liberty they demanded. When Pharaoh refused their request, the Egyptian firstborn

waged war with Pharaoh's army, and many Egyptians who were guilty of atrocities against the Jews were killed on that day.

2) Furthermore, on this day it was demonstrated that the Egyptians were powerless against the Jews. They must have been mightily peeved by the fact that the Jews were planning to slaughter lambs, an Egyptian deity -- but were incapable of doing anything to hamper their plans.

3) Some suggest that this Shabbat earned the title "*Gadol*," because it is the day when the rabbis traditionally deliver extensive lectures about the laws of Passover, and pontificate about the lessons to be learned from the holiday.

4) The *Haftorah* read in many communities on this Shabbat speaks of the coming of Moshiach, referring to the day of his arrival as the "*yom Hashem hagadol v'hanora*" -- the "great" and awesome day of the L-rd.¹

Aish.com .3

While Shabbat existed from the time of creation, only God was bound by this concept; Shabbat did not seem to have much to do with man. The description cited above of Shabbat being the result of creation is absent the second time the Ten Commandments are written in the Torah. There, the verse illuminates a different aspect of Shabbat:

And remember that you were a servant in the land of Egypt, and that the Lord your God brought you out from there with a mighty hand and with a stretched out arm; therefore the Lord your God commanded you to keep the Shabbat day. (Deut. 5:15)

Here we find an historical component to Shabbat. Our duty to observe Shabbat is not due exclusively to the theological concept of creation and God's rest. Rather, the historical events of our slavery and redemption are the focus.

The Sfat Emet explains that the term "Shabbat HaGadol" results from the Shabbat taking on new significance. Only with the Jews redemption from Egypt did Shabbat acquire the historical identity which intertwined with the theology. The Sfat Emet explains that Shabbat had now become "greater": Now the second aspect of Shabbat, articulated in the repetition of the Ten Commandments, would be realized.

WHY IS THIS SHABBAT DIFFERENT?

This Shabbat in Egypt was different from all other previous Shabbatot. Now man joined God in His holy day..

The Sfat Emet states **that by taking the lamb the Jews observed Shabbat in Egypt. This was their first Shabbat as a people, a moment of passage in the national sense:** They

had reached the age of majority, became adult ("gedolim"), with responsibilities. This was Shabbat "HaGadol". The most basic teaching of Shabbat is the acknowledgement that God created the world in six days. By taking the lamb the Jews rejected idolatry and accepted God. This was not merely an action which took place on the tenth of Nissan. This was a watershed of Jewish history. Now the Jews joined God in a Shabbat.

The Talmud teaches that one who desecrates Shabbat is guilty of idolatry, for he has rejected the works of God. Now we see that those who rejected idolatry were viewed as "Shabbat observers." Moreover, in taking the lamb, they kept their only Shabbat commandment. This "perfect track record" made it a truly great Shabbat.

כמה שאלות: לפי זה צריך להיות שבת **הגדולים**?

היות והיהודים התחילו לשמור שבת שבת נהי' יותר גדול!

ועוד: מדרשות חלוקות, מתי התחילו לשמור שבת... האבות קיימו כל התורה כולה.

להיפך – ישנם הרבה שאלות איך קידשו את הקרבן וכו'

4. מועדים לשמחה – מערכת אוצר הפוסקים

לפי כל הביאורים צריך להבין מהי השייכות לשבת? כולם מסבירים או הנס שנעשה לישראל או למצרים או דברים אחרים אבל לא בנוגע ל**שבת**

* * *

והביאור:

5. תל. מנהג שבת הגדול ובו ג' סעיפים:

א שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול לפי שנעשה בו נס גדול שפסח מצרים היה מקחו מבעשור לחדש כמו שכתוב בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות וגו', ואותו היום שבת הי', שהרי בה' בשבת יצאו ישראל ממצרים כמ"ש בסי' תצ"ד, וכיון שט"ו בניסן היה בה' בשבת א"כ עשרה בניסן הי' בשבת, וכשלקחו ישראל פסחיהם באותו שבת, נתקבצו בכורי אומות העולם אצל ישראל ושאלום למה זה הם עושין כך? אמרו להם זבח פסח הוא לה' שיהרוג בכורי מצרים. הלכו בכוריהם אצל אבותיהם ואל פרעה לבקש מהם שישלחו את ישראל ולא רצו, ועשו הבכורות עמהם מלחמה והרגו הרבה מהם וזה שכתוב למכה מצרים בבכוריהם. וקבעו נס זה לזכרון לדורות **בשבת**, וקראוהו **שבת הגדול**. ולמה לא קבעוהו בעשירי לחדש סתם בין שחל בשבת בין שחל בחול כדרך שנקבעו כל המועדים? לפי שבעשרה בניסן מתה מרים וקבעו בו תענית כשחל בחול כמ"ש בסי' תק"פ ע"ש:

שאלה א: לא קרה **שום הצלה לבני ישראל**?

לכא' יכולים לומר כמו הטור שלא נקמו ביהודים – אז העיקר חסר מן הספר!!

ויובן בהקדים:

6. ב נוהגין במדינות אלו שבשבת הגדול במנחה אין אומרים ברכי נפשי אלא אומרים עבדים היינו וכו' לפי שבשבת הגדול היתה התחלת הגאולה והנסים. ואפילו שבת הגדול הוא ערב פסח אומרים עבדים היינו.

למה זה נקרא **התחלת** גאולה והניסים?, לכא' זה רק עוד נס, והתחלה היתה בר"ה כשפסקה עבודה מאבותינו?

והביאור: לאדה"ז המלחמה היתה התחלת **היציאה**. (משא"כ להטור וכו' הי' נס ביחס לקרבן פסח).

מהו טאקע השייכות לשבת?

7. כנ"ל בשו"ע אדה"ז, וקראוהו שבת הגדול ולמה לא קבעוהו בעשירי לחדש סתם בין שחל בשבת בין שחל בחול כדרך שנקבעו כל המועדים לפי שבעשרה בניסן מתה מרים וקבעו בו תענית כשחל בחול.

הבא נעיין בענין השבת, שמצינו בו ב' ענינים:

8. נוסח הקידוש: ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו, **זכרון למעשה בראשית** – תחילה למקראי קודש, **זכר ליציאת מצרים**...

9. יתרו כ, יא (בעשרת הדברות הראשונות): ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר במ וינח ביום השביעי.

10. ואתחנן ה, טו (בעשרת הדברות השניות): וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים גו' על כן צוך ה' אלוקיך לעשות את יום השבת.

מהי השייכות של שבת ליציאת מצרים?

11. רמב"ם במורה הנבוכים חלק ב פל"א: "זכר למעשה בראשית"..."שע"י השבת יתקיים יסוד חידוש העולם ויתפרסם במציאות כשישבתו בני האדם כולם ביום אחד וכשישאל מה עילת זה? יהי' המענה כי ששת ימים עשה ה' גו'. ו"זכר ליציאת מצרים" ... הוא תתנו לנו תורת השבת וצוותו אותנו לשמרו (ו)הוא עלול נמשך לעילת היותנו עבדים במצרים כו' וזכור חסדי השם עלינו בהניחנו מתחת סבלות מצרים.

12. לקו"ש חל"ז ע' 11: וממוצא דבר מובן שהם ב' ענינים **שונים** בענין השבת: "זכר למעשה בראשית" הוא זה ששבת הוא חלק ופרט **מהבריאה** (אלא שמורה על "חידוש העולם", שהקב"ה הוא בורא העולם), וכמודגש בלשון רז"ל "מה הי' העולם **חסר**... מנוחה באת שבת כו'" והיינו שע"י השבת נשלמה מציאות העולם; אבל

"זכר ליציאת מצרים" הוא מה ששבת היא למעלה לגמרי מהבריאה, ושייכת לישראל דוקא ע"י שיצאו ממצרים.

ויש לבאר השייכות דענין השני שבשבת **לתוכן** הענין דיציאת מצרים: מצד גדר הבריאה הרי בני ישראל הם "המעט מכל העמים" הם תחת שלטון אומות העולם, ובמילא אין מקום ליציאת מצרים [ובפרט יציאה מעבודות מצרים, שאפילו עבד לא הי' יכול לברוח משם (רש"י יתרו יח, ט) – והיציאה ממצרים היתה נס גלוי, למעלה מגדרי הבריאה. זהו הפירוש הפנימי ד"יציאת מצרים": "מצרים", boundaries, limitations מורה על המיצרים וגבולים של העולם, וע"י יציאת מצרים נתעלו בני"ל למעלה מגדרי (מיצרי וגבולי) העולם.

13. לקוטי שיחות שם: שדבר זה - שבכורי מצרים דרשו בתוקף "שישלחו את ישראל" – הוא חידוש גדול יותר מסתם הנהגה ניסית של הקב"ה, שהרי זה מה **שהטבע עצמו** "דורש" שיהי' ענין למעלה מהטבע.

ולכן, לדברי אדה"ז "היתה התחלת הגאולה והניסים", תחלת היציאה, אופן הב' דשבת.

ולכן "אין אומרים ברכי נפשי (טבע הבריאה) אלא אומרים עבדים היינו (למעלה מן הטבע)"

ולכן מה יותר גדול, פסח או שבת הגדול?

יש מעלה בשבת בגדול: יצי"מ היתה: 1. לאחר מכת בכורות 2. הוציאנו הקב"ה. משא"כ שבת הגדול הי': 1. עדיין במצרים, 2. הבכורים דרשו בתוקף.

14. הגדה שלמה: הנהיגו מימי עולם לקרוא לשבת דלפני הפסח שבת הגדול, להודיע לבני אדם, כי יש יום אחריו סמוך ונראה, שנקרא שבת ואינו גדול כמוהו, והוא יום טוב ראשון של פסח שנקרא גם כן שבת.

15. אמור כג, טו: וספרתם לכם ממחרת השבת...

עפ"ז יצא עוד דיוק נפלא:

16. שו"ע המחבר: סימן תל ובו סעיף אחד. א. שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו. (רמ"א: והמנהג לומר במנחה ההגדה מתחילת עבדים היינו עד לכפר על כל עוונותינו ופוסקים לומר ברכי נפשי).

17. שו"ע אדה"ז: סי' תל מנהג שבת הגדול ובו ג' סעיפים... סעיף ב. נוהגין במדינות אלו שבשבת הגדול במנחה אין אומרים ברכי נפשי אלא אומרים עבדים היינו וכו' לפי שבשבת הגדול היתה התחלת הגאולה והנסים ואפילו שבת הגדול הוא ערב פסח אומרים עבדים היינו.

להביא המשנה ברורה: **היחיד באחרונים שאומר שאומרים ההגדה בשבת הגדול כי אז התחלת הניסים - הוא האלטער רבי (מהלבוש וכו')**

והראי' - מועדים לשמחה

צריכים להתייגע בדבריו הק' של אדמו"ר הזקן.